

Arkea ja juhlaa

Käsillä oleva numero tarjoaa sekä katsauksia Suomen Historiallisen Seuran 150 vuoteen että näkymiä siihen, millaiset aiheet ovat tällä hetkellä ajankohtaisia. Referee-artikkelit liikkuvat niin Jouko Hartikaisen esittelemän varhaismodernin politiikan kuin Kari Teräksen ja Joni Krekolan analysoimassa modernin poliittisen muistitiedon parissa. Seppo Heikkinen ja Jean Lukkarinen käsittelevät tälläkin hetkellä ajankohtaista kysymystä kilpaurheilun sukupuolitesteissä, ja Anna Niiranen tarkastelee synnytyksivasta käytyä keskustelua 1970-luvun suomalaislehdistössä.

Ajankohtaiseen aiheeseen kurkistaa myös Ulla Nordforsin kolumni, joka valaisee tekoälyn mahdollisuuksia ja uhkia tieteellisen tiedon välittämässä. Myös lukuisat kirja-arviot valottavat tämänhetkisiä tutkimuksen ja keskustelun aiheita antiikista nykyiseen Unkariin.

Suomen Historiallisen Seuran juhluvuoden kunniaksi seuran puheenjohtaja Ville Vuolanto pohtii seuran merkitystä muuttuvassa ajassa, ja katsausartikkelissa hän ja toiminnanjohtaja Sari Aalto luovat katseen seuran alkutaipaleelle. Seppo Hentilän artikkeli käsittelee historioitsijoiden roolia sotienjälkeisessä yhteiskunnassa ja nostaa esiin välittömästi sodan jälkeen koetun huolen siitä, miten kansallinen historiankirjoitus olisi pelastettava. Artikkelit etenee tarkastelemaan sodanjälkeisten sukupolvien menneisyydentulkintoja ja tulkintaeroja, ja ilmeiseksi käy esimerkiksi yhteiskuntatieteiden ja historian tutkimuksen keskinäisen rajankäynnin pitkä historia. Mervi Kaarninen puolestaan kirjoittaa seuran kansainvälisestä toiminnasta ja kansainvälisistä yhteyksistä. Lisää seurasta voi myös lukea vuonna 2019 ilmestyneestä teoksesta *Tiede ja yhteiskunta*:

Suomen Historiallinen Seura ja historiantutkimus 1800-luvulta 2010-luvulle.

Juhlintaa riittää myös ensi vuonna, kun on Historian Ystävien Liiton vuoro juhlia pyöreitä vuosia, mutta tuolloin *Historiallinen Aikakauskirja* onkin jo toisissa käsissä. Kuten Tiedemaailmasivuilla kerrotaan, professori Simo Mikkonen on valittu uudeksi päätoimittajaksi kaudelle 2026–2030, ja toivotan hänet jo tässä pääkirjoituksessa tervetulleeksi – tervetulleeksi takaisin, sillä lehden pitkäaikaiset lukijat saattavat muistaa hänen nimensä 2010-luvun toimituskunnasta.

Simo Mikkonen on muun muassa ollut teema-toimittajana numerolle 3/2016, jonka aiheena oli historian opetus. Numero on muiden 2000-luvun lehtien tapaan avoimesti luettavissa osoitteessa <https://journal.fi/haik/issue/archive>. Lähikuukausina verkkoarkistoon tupsahtavat myös 1900-luvun numerot, mutta ilmoitetaan varma päivämäärä sitten, kun ihan viimeisetkin korjaukset ja testiajot ovat onnellisesti takana. Näin vältetään joissakin aiemmissa pääkirjoituksissa viljelemäni tarpeeton aikaoptimismi. Hiljaa hyvä tulee kuitenkin kaikenkin, ja saataneen tämänkin siirto juhlistamaan seuran merkkivuotta.

Ville Vuolanto esittää teemajohdannossa eri vaihtoehtoja sille, millaiseen suuntaan Suomen Historiallista Seuraa olisi hyvä kehittää ja millaisia tarpeita tiedeyhteisöllä on. Kuten numeron eri kirjoituksissa tulee esiin, kotimaisen tiedeyhteisön haasteena on se, että nykyiset korkeakoulujen rakenteet eivät tue tieteenalojen omaehtoista tutkimustyötä ja identiteettiä. Kuitenkin, kuten esimerkiksi tieteenfilosofi Inkeri Koskinen on usein todennut, myös monitieteisen tieteellisen työskentelyn pohjaksi tarvitaan nimenomaan vahvaa tieteenalakohtaista osaamista.

Suomen Historiallisen Seuran merkitys kansallisena ja kotimaisena kohtauspaikkana korostuu, kun historian oppiaineet ovat usein hajaantuneet osaksi monenlaisia koulutusohjelmia tai suuria ainelaitoksia ja kun yhdistävänä toimijana ei ole sellaista verkostoa jonka esimerkiksi 2000-luvun alun historiatieteiden tutkijakoulu tarjosi. Monet tieteelliset yksiköt kärsivät resurssi- ja aikapulasta, joka vaikeuttaa edunvalvontaa ja yhteydenpitoa esimerkiksi muistiorganisaatioiden kanssa. Tutkimusaiheiden kirjosta seuraa myös haasteita, kun aineisto ei rajaudu yhden arkiston piiriin vaan tutkimusmateriaalia kootaan mitä moninaisimmista paperisista ja digitaalisista lähteistä ympäri maailmaa. Seuran tehtävänä on tasapainotella kansainvälisten mahdollisuuksien ja kotimaisten tutkijoiden tukemisen välillä, ja tätä työtä on viime vuosina tehostettu.

Agricolaverkon ja Tilaushistoriakeskuksen siirtyminen seuran vastuulle heijastelee osaltaan tilannetta, jossa on parempi koota yhteiset projektit yhden sateenvarjon alle kuin käyttää rajallisia voimavaroja eri järjestöjen hallinnoimiseen.

Tiedemaailma-osiossa kerrotaan hiukan jälkimmäisestä muutoksesta ja sen taustoista, samoin kuin muistakin ajankohtaisista kuulumisista.

Tieteellistä organisaatiota ei ole ilman sen jäseniä, ja onkin hienoa, miten monet seuran ystävät ovat osallistuneet numeron tabula gratulatoriaan ja siten tukeneet seuran toimintaa. Lämmin kiitos heille! Kuten toisaalla tästä lehdestä ilmenee, seuran juhlavuosi huipentuu marraskuussa juhlassa Helsingissä, ja tilaisuuteen kannattaakin ilmoittautua mahdollisimman pian. Sitä ennen monet tapaavat historioitsijoiden suurissa lokakuuisissa kokoontumisajoissa, Historiantutkimuksen päivillä, Jyväskylän Seminaarinmäellä. Jos olette paikalla, piipahtakaa vaikkapa keskustelussa siitä, miten taataan kunnon kirja-arvioita kaikille (torstai-aamun ohjelmaa) tai miltä arkistojen tulevaisuus näyttää (lauantai-iltapäivän satoa).

Toivotan monia iloisia kasvokkaistapaamisia ja aurinkoista syksyä *Historiallisen Aikakauskirjan*, historia-alan yhteisöjen ja menneisyyden parissa!

Anu Lahtinen
Päätoimittaja
anu.z.lahtinen@helsinki.fi